

Велимир Петров

Двоен гьовеч

Трагедия! Фамилният гювеч се пукна! Дълбок и кръгъл – като Римски шадраван. Засищаше глутница юнаци. На дръжката с бакърена тел – белег за леля Тифка и бай Борис от махленската фурна, да си знаят чий е и как го предпочитаме: хем препеченко – хем да топнеш дробенчето. Тежеше, а на връщане – пареше! На удобни спирки почиваш и обираш прегорелите хрупкави бамийки, картофки и късенца.

Сутрин – докато бай Борис разпалва фурната, занасяш гювеча с мръвките и лука, да се запържат; по-късно – чанака със зарзавата; към обяд – яйцата с магданоза и копъра за заливката и – да се донесе.

Другите манджи си имат нарочни тави, тепсии, тенджери и гърне за замазване с тесто.

Имали сме разни гювечи; пазиш го – не пазиш, идва момент – намираш го пукнат; разбира се, след дълго служене на каузата.

Леля Вичи Дашкова научила за сполетялата ни беда, изпревари мъчителното обикаляне по битовите пазари и ни дари с нейния си, фамилен и стародавен, двоен гювеч. Сама жена съм, вика, не ми се и готви за много хора цял, че и двоен гювеч; по-сте ящни, с апетит да го ползвате! И да ме споменавате!

Споменаваме я! Гювечът е със заоблени олимпийски размери, висок колкото пълна винена чаша, с деликатни стени, преграден по средата на две равни части. Вътре е жълто глечжосан; отвън – кафяво-черен; кафявото вече не личи; с две вити като гриф на цигулка дръжки. За две манджи: кеф ти блажно и постно; или гювеч с овче, а който не яде овче – пилешко или друга мръвка. Удобна работа! Единство на форма и разнообразие на съдържание!

Гледам в двойния гювеч: в едната половина леля Вичи – плете петокуко; в другата – чичо Тошко Дашков се дърли във в. Русенска поща от 1931 г. на дребни теми, вместо да си довърши романа в стихове – Маркови кули; влачи го с години – такъв ерудит, и литературен критик!

А, ако гювечът е с повече преградки?

Единство на форма, разнообразие на...

Разбира се, никакъв гювеч не е напреде ми; нито Тодор Дашков с литературните си проблеми от преди седемдесет години. Само екранът на компютъра, работният екземпляр на Разчоплени сантименти и част от кореспонденцията с литературните ми съдници: писателя К. К. – редактор на първата ми книга Мъгляви пискули и проф. Енчо Мутафов – покрай философските си занимания – и автор на оперативна и сериозна критика в художническите джунгли, а оттам и мой частен критик представил не една от живописните ми изложби; а е и – старо семейно

другарче.

10. юли. 2000. Ч`рвенска обител.

Драги ни Първи частен редакторе,
още по-драги ни К.,
ЗДРАВЕЙТЕ!

Доста дълго сте живели с мисълта, че сте се отървали от мене – животът е много по-суров и ето ме пак! Досадник с претенции, че е натрупал купчина писмена, които някой уж трябвало да прочете... И защо пък, с какво е виновен този К.К., та да се напъва – да ги чете и Той! Отговорът е: щото е Грешен! Интифоса навремето този Велимир, даде му благосклонността си, място във вестника и самочувствието, че може безнаказано да хаби белите листи.

Ох, драги К., много помпозно затънах в увода си... карам направо – защо те безпокоя:

Моля те за мнение – да си сверя часовника. Ако лично нямаш време, дай на някое циганче два лева – да свърши тази черна работа – ще оправиме после борча.

Отдавна чувствах смътно някакъв дълг, да разкажа някои неща – по Велимировски. Какъвто съм си бърбив, се оказа, че е много това, което искам да спо-деля. Посъбраха се листи, а още не съм стигнал до Важните неща, от Времето и Професията. С много хора съм общувал, хора различни според сегашните етикети и тенекии вързани по опашките им, но – Хора!

Събрал съм предварителни бележки в доста па-пки и измъквам по нещо да го разработвам. На пръв поглед – хаотично и без определен ред.

Моля те, кажи ми: има ли нещо в това което ти пращам; щото червеят на съмнението чопли нон-стоп. В моето усамотение не мога достатъчно да се дистанцирам и преценя. Виждам, че поетичните места и сносна проза грозно се преливат в документалистика; има и много регионални стойности, които стесняват адреса, а ми се иска да ги има. Нали, като чопли, човек не знае – какво ще разчопли... дано да не ме ругаеш много (наум) за времето което ти губя; само ми намекни и – никога няма да ти досаждам повече.

Посрещнах двехилядната – със скован гръбнак и купища инжекции. Добре, че получих американска помощ – компютър, та ме заглавичква.

Твой графоман: Велимир.

12. септември. 2000. София.

Здравей, приятелю, Велимире,

Извини ме, че се забавих толкова дълго с това писмо, но имах лични и роднински проблеми, надявам се, че това не е проличало във вестника. Освен това се извинявам, че ти пиша на компютър, с принтер, който няколко месеца категорично отказва да пише буквата „А“ в началото и края на реда и така добива качеството, наречено от Илф и Петров – турски акцент.

Вестникът прекарва трудни моменти, които също ме доведоха до голямо изтощение и оглупяване. Още веднъж се убеждавам, че когато в една работа става дума за пари, няма милост. Става дума както за напусналите двама сътрудници, да са живи и здрави, така и в много по-голяма степен за все по-тежката ни борба с разпространителите на вестниците – от които не можем да си съберем парите от продажбите и които от селски даскали станаха собственици на офиси на Граф Игнатиев, говорят по джиесемии и карат мерцедеси.

Това е накратко положението. Ще добавя само, че през останалото време ми се налагаше да пиша не това, което искам, а това, което трябва.

Но стига оправдания...

Какво мога да кажа за твоята книга Разчоплени сантименти. Преди всичко, че това е една много по-лична книга от предишната. Трудно е да гледам на нея като редактор, щото разбирам, че освен другото – има за теб и терапевтична стойност, т.е. – попълва известната на всеки ни – нужда да огледа живота си, да го опозитизира, да го разкаже на някого. Това се вижда и в посвещението, което си й сложил.

Прочетох книгата с удоволствието, че във всеки ред чувам твоя глас. Все повече започвам да ценя в текстовете онази лична нота, на която свири авторът и която го различава от другите. Например: Майлс Дейвис. Разбира се, в това има и известно коварство. Личността се пренася на листа с всичките си особености:

бъбривост, сладкодумство, стремеж да обхване необятното, не-повторим слог, интересни възгледи и прочие.

Пак повтарям, книгата е много лична и не бих се месил в нея. Всичко зависи от твоето чувство за мярка. Все пак, без да съм твърдо убеден, някои допълнения започват да излизат от нея и да се приготвят за някоя друга книга: „Скици на разни скици“, представянето на предишната книга, няколко текста, които са разкази и като, че ли излизат от общия мек – и защо да крием, елегантен тон на книгата.

Толкова ми позволява чувството за мярка. Останалота си го решавай ти, вече си голям!

Накрая искам да те уверя писмено, че с най-голямо удоволствие ще посетя феодалното ти имение, но работя като куче и постъпките ми не зависят от мен. Рано или късно това събитие ще стане радостен факт!

Пожелавам много здраве на теб и жена ти и – равновесие, равновесие, равновесие!

Твой К.К.

Четох, препрочитах; пшках, сумтях и... дръннах телефона на Енчо Мутафов...

28. септември. 2000. Червенска обител

Предраги ни Енчо (Мутафов),

Двадесет и четири часа след телефонната Ни комуникация, както е по закон, изпълнявам заканата си и изпращам Четивото, което вярвам, ще ти стане Настолно, т.е. ще си стои на стола, между другите чакаци на опашката в приемната ти.

Писмено потвърждаваме:

Не щеме ний богатства, не щеме ний... от Вас!

Не щеме и ходатайства за печат!

Не щеме задълбочени анализи! (по този повод си спомням, как Бачо Найденов (Петков) се задържа за по-дълго от обикновено пред една картина в почивка-та на Жури за ОХИ и бай Дечко (Узунов) му рече, да не се застоява много, щото картината ще падне от изложбата. Сиреч, ако много я гледа, ще открие кусури-те; и още по-сиреч – ако много се задълбочиш в четеното – може хептен да не ти хареса.

А щеме: Първо впечатление и Второ такава!

Има ли нещо?! Имам ли право да си въобразя-вам, че трябва да се чете от хората? Ще ли им е интересно? И други, откъснали се от сърцето Ви думи.

Уговорка: Още не е решена окончателно композицията; кое ще влезе и кое – не. В следващата книга, ако я има, ще са професионалните ми сантименти: дългия път до някакво съвършенство, колегите, срещите с интересни хора и т.н. Имам какво да кажа...

Стига съм те мъчил. Станал съм милостлив! Дерзай! И знай (олеле – мерена реч!), че чакам отзив. В тази изолация, която съм си самоналожил, много ми е важно – какво мисли Енчо Мутафов

Велимир Петров

20. ноември. 2000. София

Енчо Мутафов поздравява писателя и художника Велимир Петров, като на първо място поставя Писателя, тъй като той е на писалищната му маса – о-ле-ле, не писателя, горката ми маса! За книгата му става въпрос! А художникът – тоест картината му, ви си с прекрасна сила, в прекрасната колекция Мутафова.

Искам да кажа, че писателят е по-актуалното явление, според зависи, както казвахме като страшни пичове, тоест в юношеството си. А няма как, защото и двамата сме белязани с двучекръчие, или с двузанаятие, или с двумајсторие – както по ти харесва.

Твоето дву – и прочие те кара да правиш еднакво добре картини и книги, а моето – да пиша еднакво добре за едното и другото.

До тука беше теоретико-философската страна на поздрава. Следва приложната. А тя се състои в следното:

Ръкописа прочетох внимателно, а при мене това значи – с молив и лист в ръка. Професионалният прочит не попречи на хедонистичния – да изпитам истинско удоволствие от четенто. (Ето, че машината ми изписа последната дума, както ги изговаряше бившият ни президентче Жельо Желев – четенто, завръщанто, отиванто).

Книгата ти е много добре, пускай да се печати, а после да се чете от народонаселението. Но тъй като държиш на моето мнение и конкретни бележки, те са следните:

МНЕНИЕТО: Художникът и писателят Велимир Петров се различават коренно един от друг. И двамата си вършат добре

работата, но различно. Като се видим, ще изложа по-подробно разликата. Имам и интересна идея за публикация – представяне.

БЕЛЕЖКИ: (Предимно приложни, дребни.)

- Паузите между пасажите са много и накъсват текста. На доста места съм отбелязал с молив.

- Прекалено много многоточия – сякаш мисълта ти няма край, а написаното слово все пак – тряб-ва да я озапти. Почти по цялата книга съм надрас-кал кои многоточия според мен да отпаднат.

- Не е нужно да се отбелязва кое е печатано във вестника. Книгата пред твоя читател е написана като книга, а не като парчета, печатани тук итам.

- От „Скиците...“ да останат само тия – от личния ти живот, а не – измислените. Ти правиш все пак книга – „Разчоплени сантименти“.

- „Татков поменик“ – писан през октомври, да влезе към сюжетите относно детството – там ще стои много добре.

- Някои неща могат и да отпаднат, натежават повече, отколкото трябва – ти прецени сам.

- Скиците за „Бай Дечко“ ще бъде по-добре да отидат в следващата ти книга – за колегите; и то като нейно начало, като „Фадиез миньор“ – за една симфония.

- „О, сините очи на Нина!“ – може да се вмести преди последния епизод на книгата, за какъвто аз ти предлагам да бъде словото ти за премиерата. Намирам го за разкошно и за добър преход между тази и – да даде Бог – следващата книга от професионалния живот.

ПОСЛЕПИС: Тъй като във втората книга ще се разказва най-много за Енчо Мутафов – с по-интересни хора от него не си се срещал; можеш да измислиш един финален епизод, който да измести току-що препоръчания за финал и той да бъде връзката между втората и първата книга – това е лично мнение, колкото и да го намирам за прекалено обективно. Не си длъжен да се съобразиш с него, но – ако се вслушаш в един вътрешен глас, ако чуеш как говори съвестта, ако нададеш ухо на таланта си, всички те, един през друг, едно през друго – ще те посъветват за същото.

Ако не го направиш, какво значи? – че нямаш: 1. вътрешен глас; 2. съвест; 3. талант.

Оставям сам да прецениш – имаш ли ги и ще подходиш ли към горното ми – по подобающ начин.

Други предложения, мнения, съвести, таланти и прочие – като се видим. С надежда съм да стане, да отделия време и да направя очна ставка как сигледаш имота, като под имот имам предвид: къща, дворове, животни, растения, вина, ракии, картини, книги. Ще ми е драго да се видим и с Милена, че сепозабравихме. Останалото е от Бога.

Към поздравите към Вас се присъединява иБра-тинова Вене-та, споделяща моята симпатия.

С обич: Енчо Мутафов.

Докато прочета и неколкократно препрочета това обичливо, добро-намерено, самобудалкащо и – в стил, който така добре познавам – пис-мо; точно от каквото имах нужда – да разсее нон-стоп човъркащият чер-вей на съмнението и Енчо долетя на западното си, с видими козметични грижи, возило. За броени дни отработихме – генерална репетиция на предстоящите коледни и новогодишни празници, като наблегнахме на луфта между двата милениума; поговорихме детайлно по книгата, от което имах нужда! Наприказвахме се и установихме, че пием, вече (уже, олреди), като помъдрели и утолени мъже.

Ако драгият Читател не е задрямал от тия скучни протоколни от-метки, ще сбърчи капризно нос и ще процеди: Какво общо има тази ко-респонденция, тия идилични взаимоотношения между пишещ и редак-торите му и двойния гювеч на фамилия Дашкови; какво ни баламосвате с кухнята на творческия процес; дайте направо крайния продукт – някой и друг разчоплен сантимент.

Цялата работа, всичките тия прескундаци с гювеча, са едно Реше-ние, според мене – добро, да нахраня вълка и агънцето-баганцето да си блейка на полянката пред зора ми, като се радва на добро здраве и мно-госерийна ТиВи.

Двамата ми добронамерени съдници – без да знаят един за друг, в един глас ме предупреждават – че някои от текстовете излизат от купчи-ната страници на Разчоплени сантименти, правят своя си купчина – Скици на разни скици, че има и текстове – Разкази, за трета купчина.

На хоризонта не се забелязва и следа от къорав спонсор или – да не сбъркам дългата дума: спомоществовател за една книга, а камо ли за друга и трета... а и те ще бъдат поотделно опоскани и проскубани.

Решението е – Гювеч! Гювеч с три и повече раздела! Единство на

форма и разнообразие на съдържание!

Тодор Дашков е знаел за профилактичната роля на литературния критик. (Викаше ми Вили Кюстендилски, щото засякъл като ме поръчвали. Цялата компания били на Кюстендилските бани, надявал се леля Вичи да зачене.) Беше добронамерен към мене, също като К.К. и Енчо Мутафов ме предпазваше от евентуални и други такива – груби грешки:

– Внимавай, Вили Кюстендилски! – ме предупреждаваше при съответния повод – Като пишкаш, оглеждай се за котето! Да не ти излапа карначето! Хвърля се като коте на суджук! Какво прайваме после! Хи-хи-хи! Хи!

Такава – профилактична, е ролята на истинския и добронамерен литературен критик, редактор и приятел на човека (пишещия)! Поне аз така го чувствам.

Друго, също така важно, преимущество на гьовеча е – в неговата безапелационна готовност да приема и приема, още и още разна информация. В буквалния гьовеч, може да надробите какъв ли не асортимент зарзавати: чушки, грахче, домати, картопки, бамийки, райкин боб, патладжан, лук – да го препълните догоре; като отпреди сте запържили какви ли не мръвки: в северозападната част на наш'та махла боготворят гьовеч със сегменти от телешки опашки; на югоизток – разна овча мръвка; на север – с-с-с-свински какви да са; после предпочитанията се омешват и се стига до пълен хаос, само да е мръвка! Та, мисълта ми беше... чакайте, че се покапах... както е рекъл дядо Айнщайн, в теорията си относно относителността: Няма увеселителен параход, който да е така претъпкан с екскурзианти, че да не може да поеме поне още един-двама!

Това двойно повече се отнася за двойния гьовеч: Няма гьовеч, който да не може да приюти в ароматните си и вкусни обятия още и още вкусотии; колкото и да прелива от компоненти и заливката му с N яйца с магданоз и копър да е потекла по везаната покривка: няма юнаци, на които да им се е опънал който и какъвто и да е гьовеч! Виното може и да им е артисало – гьовечът никога! Трябва повече вяра в юнаците – читатели! И доверие!

Препрочетох с умиление това Похвално слово за айнщайновия гьовеч! Доста е скромно. Както е казано: скромността краси гьовеча!

Да приключим, засега, с Разчоплени сантименти и да надникнем в друга преградка!

Живот и здраве, ако е рекъл Дядо Господ или който е там – легитимният Създател, ще разчопля и следващите Сантименти за: Времето – в което бяхме и сме; за Професията – която усъвършенствах през целия

си съзнателен живот, докато установя, че живопис къща не храни; Хората с които съм общувал и са значели нещо за мене, а и аз за тях; Брат ми Сашо – отишъл си огорчен от Този свят и с когото бяхме еднакви и различни; и както се разплита чорап – кой ли знае още колко...

КРАЙ

© Велимир Петров

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11611>]